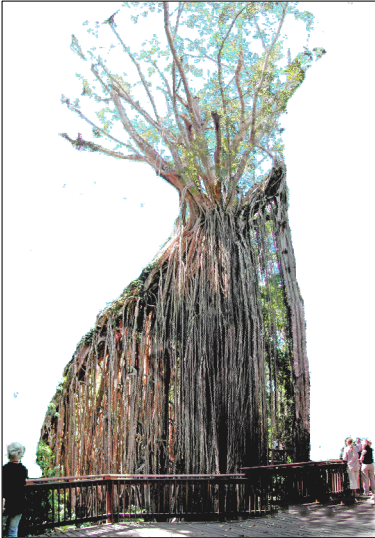

■ Curtain Fig Tree –kuristajaviikunan ilmajuuristo on levittäytynyt 39 m leveäksi ja 15 metriä korkeaksi, vuolasta vesiputosta muistuttavaksi seinämäksi.

■ Gondolihissi vie 7.5 km:n retkelle sademetsän ylle.

■ Curtain Fig Tree koko komeudessaan, kruunumaisine tupsulatuvineen...

Aboriginaalien mailla, James Cookin jalanjäljillä

Teksti: Margit Pudas-Timonen
Kuvat: Maarit Timonen
Cairns, Australia

Cairnsissa kohtaavat trooppinen sademetsä ja Korallimeren Iso Vallirui. Tämä Australian toiseksi suosituin turistikaupunki houkuttelee kävijöitä maailman kaikista kolkista. Jotkut ovat muuttaneet tänne pysyvästi eläkepäivikseen.

Olen majoittunut ydinkeskustaan brittiläistä siirtomaavallan tyylillä edustavan Hides-hotellin ylimmän kerroksen näköalahuoneistoon. Läheisen suurilatuksisen puun asukkaat, sadat papukajait, herättävät minut äkisti ja yhtäkaikaisesti aamuneljä alkavalla mekastuksellaan. Melu on korvia huumaava, mutta tällaista eksotista meteliään tuki kuuntele riumuiniel! Olisi vain kiintoisaa tietää, mistä ne niin kii-vaasti ”keskustelevat”!

Iltakahdeksan aikoihin, papukajojen jo mentä yöpuolelle, alkoi toisentyppinen ilakointi: repumattakaajat rentoutuivat hotellin irkkupissa. Heidän juhlahu-muissa jatkuu aamuun saakka. Onneksi korvatulpat väimentävät sekä näitä että papukajojen konsertteja!

Cairnsin krokotiilit

Eitäälle vetäytynyt meri on jätännyt jälkeensä mudan ja mangrove-pensaikon muodostaman alueen. Se on kaupungin kuuluisien krokotiilien kotosuuta. Rannalle, aivan ydinkeskustan tuntumasta, on rakennettu erillinen, krokotiilien pääsemättömissä oleva, la-guuni-uimaranta. Se hallitsee koko kaupunkikuva. Tunnan olevani trooppisella saarella, jolla voi turvallisien mielen le-puutta katsettaan aavalle merel-le.

Merenrannalle on rakennettu ponttoonien päälle noin neljän kilometrin pituinen puinen kävel-ysilta. Siltä on hyvä tarkkailla krokotiilien ja muidenkin trooppisten eläinten rantaelämää.

Katselen sillalta ilan pimeyteen. Uomaa peittävä mangrovekasvil-lisuus, joka ulottuu alhaalla lähes siltan asti, alkaa yhäkää läikeht-iä. Sydämeni hyppähtää: kroko! Vai tekikö tuuli minulle teppos-sensa?

Pitkänokkainen lintu tepastelee sulavasti ruohomattäällä. Yhäk-kä se kuitenkin jähmettyi saalis-tuomossaan. Patsaana, yhdellä jalalla minuuttia seisten, se lo-pulta salamanopeasti nappaa saaliinsa. Seurattuani herkeämät-

tä tätä jännitys näytelmää, huomaan itsen onho-taneeni jopa hengittää!

Astelen ilman puuteesta hoiperrellen mudan ympä-röimän ruohoisien saarek-keen kohdalle, josta voin tarkkailla pelikaanien val-tavien nokkapussien kolis-telua ja asetelua hyvään järjestykseen ennen niiden levolle käymistä.

Skyrail

Gondolihissi etenee hiljalleen, paikoitellen kilometrin korkeu-dessa Unescon maailmanperintö-luetteloon kuuluvan sademetsän yllä. Noin 7,5 kilometrin mittai-nen köysirata vie kahden kukku-lan yllä Caravancin asemalta Kurandaan.

Vastaani lippu Kurandasta pala-laisen turistien täyttämää gon-doleja. Olisipa meillä Rovaniemellän tällainen hissiotos, joka kuljettaisi turisteja kaupun-gilta Ounasvaaralle, Napapiirille ja takaisin keskustaan! Näin matkakaajat voisivat hiljaiseen tutustua laajoihin maisemiimme ja pohjoisiin olosuhteistimme lintuperspektivistä, jossa lappi-laisen maisema sulautuisi vuodena-ajan riippuen joko keskisyön aurinkoon tai revontuliin.

Sademetsän korkeimpien puiden latvat hipovat kukkuloiden hui-puilla gondolili latvia. Aluskas-villisuutta on tosi nukaisti, sillä mukirauha viireäsiivistä mat-toja muistuttava latvusto estää miltei kaiken valon pääsyn ma-haan. Sademetsän ymmälliä ker-roksilla elää kasvi- ja eläinmaail-ma, joka ei koskaan laskeudu maan kammaralle. Nien siellä täällä oranssin värisiä kukkasa-rekkeita, joilla linnut syöttävät poikasiaan.

Paluumatkallani nautin aitiopai-kaltani etäämpänä kimaltelevan Korallimeren (Isen Valliruiatan) sen rannalle levittäytyneen Cairnsin maalauskelsilestä maaisesta. Pohjoisessa näkyy pil-kahdus kuuluisista Palm Covesta, jonka sijainnin jo Kapteeni James Cook kirjasi lokikirjaansa ensimmäisellä löytöretkellään 1768-1771.

Yltävä tuuli tarttuu yhäkää hirsini riopotteen täi laadasta laitaan. Olen hississä yksin. Kauhuttuvata tunne kilometrin korkeudessa! Onneksi Kuranda näkyy jo leveän humuspitoisen joen takana. Uusi huoli: entäpä, jos vajajoi katkeaisikin joen yllä. Putoaisinko suoraan petojen ki-taan?

Sademetsän keskellä sijaitseva 650 asukkaan Kuranda on alueel-la, jota Djabugay-aboriginaalit ovat asuttaneet vähintäänkin 10 000 vuoden ajan. Ostan tun-nelman vuoksi Krokotiilimies-elokuvasta tutuksi tulleen Dun-dee-hatun. Se on koristeltu kro-kotiilin nahasta tehdyillä nauhal-la, jonka pöimuihin on pujotettu aidot valkoiset krokotiilin ham-paat.

Palm Cove

Cairnsin alueeseen tutustuu par-haiten joukkoliikenteen pikku busseilla matkustaan. Matkaan pohjoiseen nähdäkseen pienen poukamien kuuluisat uimarannat. Pohjoisiin ja poikkeavien niistä on Palm Cove, jonka asujaimisto ja hotellit ovat sijoittuneet rannan tuntumaan, paksujen jättiläispa-peripalmujen suojan. Nämä Melaleuca-sukuun kuuluvat pu-ut ovat Australian alkuperäiskas-vustoa.

Paksuimpia palmuja on käytetty osana talojen sisustusarkitehtu-ritä siten, että puun runko poukamiseen sekä lattian että katon ja nousee sen jälkeen korkeuk-siin. Puun runsaat lehviöt tarjoaa sientä talolle myös mainion aurin-kosuoja.

Taivaalle ilmaantuu tummaa pil-viä. Lämmin tuuli tuuvertaa na-vakasti rantakadulla ja tekee rantaan vyöryvistä aalloista vaahtopäitä. Juoksen nautiskellen

■ Aboriginaalien käyttämä, ontosta puusta tehdyn ”Diggerdoo” soittaminen ns. kiertolihahengitystekniikalla ei ole helpoaa!

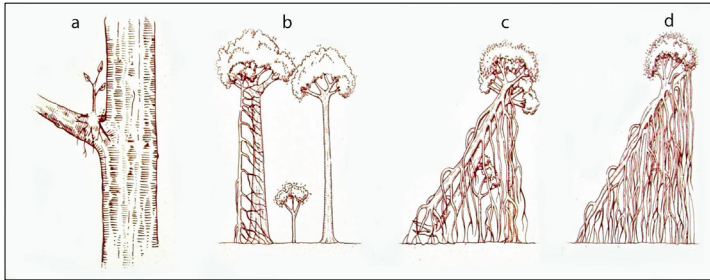
hietikolla, josta avautuu laaja kaistale mitä kau-neinta merenrantaa poh-joiseen ja etelään. En kuitenkaan mene veteen, sillä kaikki istuskelevat hietikolla touhuten omi-aan ikään kuin vettä ja maailman suurinta merta ei olisi olemassakaan! Ymmärrän syyn vasta luettuani varoitustaulujen tekstin rantavesien vaarallisuista tappajameduosoista!

Kotiin palattuani näin Prisma-ohjelman, jossa tutkijat kertoivat Palm Coven rantavesien pikku-riilin kokoista meduosoista. Jo yhdenkin lonkeron pieni pisto saattaa tappa! Ohjelma opetti sen, ettei ole syytä rynnätä suin päin tuntemattomien vesien!

Kuristajaviikunoiden metsä

Kapea tie puikkelehtii Yungabur-nan sademetsässä. Ympärilläin on useita vieraista puuta vasten kallistuneita puita. Monet niistä ovat merkillisten juurten ympäröimiä. Opastaulusta luen, että olen saapunut kuristajaviikunoi-den metsään. Edessäni on tämän metsän valtiat ”Curtain Fig Tree”. Sen mahtavat, 15 metrin korkeudelta maahan ulottuvat ilmajuuret muodostavat liki 40 m leveän, vuolasta vesiputosta muistuttavan seinämän. Puun kruunumainen latvustuspöytä ul-tiä noin 50 metrin korkeuteen.

Ilmajuurit ovat luonnon kehittä-mä keino korvata sademetsän tiheydestä aiheutuva maanpinnan valon niukkuus. Puun siemenen on itäkkeen saatava riittävä määrä valoa. Otollisen kasvu-alustan siemenelle tarjoaa isäntä-puun riittävän korkealla sijaitse-va oksanhanka, jolta epifyyttinen ”käenpoika” pystyy kurottautu-maan kasvattamiensa ilmajuurten

■ Kuristajaviikunan elämäntapa. Alussa siemen kiinnittyy epifyyttisesti isäntäpuun oksanhankaan (a). Siemen itää ja kasvattaa ensimmäisen maahan saakka ulottuvan ilmajuurensa (b). Maaperän antaman lisäravinteiden turvin puu kasvattaa lisää ilmajuuria kietoutuen isäntäpuun ympärille ja ottaa siitä ravinteita (c). Heikentynyt isäntäpuu kuolee ja kaatuu toista runkoa vasten (c). Isäntäpuun jätteiden lahoittua pois verhooppu saa lisää elintilaa ilmajuurensa tihentämiseksi (d).

avulla sekä maaperän ravinteita että latvustonsa vuolaan. Se saa myös tarvittavan alkuravir-non ilmajuurillaan vallatun puun jalsikeroksesta. Uhriksi jou-tuneen puun surullisena kohtalona on vähitellen menehtyä ja lahota pois.

Näiden aavemaisten kannibaali-puiden valloittama metsä tuntuu kamottavalta kuin kauhuelok-uva katselisi!

Diggerdoo (didge)

Olen maineikkaassa, aitoja abo-riinaalien tekemiä diggerdoo-soittimia myyvässä musiikkikaup-assa. Haluan ostaa soimultaan hyvän instrumentin. Kysyn myy-jän soittotaitoja. Hän nappaa digde-rivistöstä soittimen ja pu-haltua siitä ulos mitä myksti-vimmät ja mystisimmät sävelet! Tunnelma on sykähdyttävä kuin istuisi aboriginaalien kanssa ta-kamaiden leirinuotiolla! Mies herättää olemuksellaan välitö-mästi luottamukseni.

Hasteluni kohde osoittautuu maailmankuuluksi **Marshall Whyler**’iksi, joka on esiintynyt mm. Lontoon filharmoniikoissa. Hän esittelee ylepään lehtileike-kansiotaan, jossa on kymmenit-kin artikkelia hänen kansain-vallisuista urastaan. Marshall soit-taa digdeä kuin Tjapukai-theatterin aboriginaalit, vaikka onkin syntyperältään saksalai-nen!

Viikkoa myöhemmin tutkin yh-dessä hänen kanssaan soittimen sävelkorkeuksia. Päädyimme lopulta samaan, melko tumma-ääniseen D-sävelkorkeuden soit-timeen. Hän antaa mukaani ope-tus-CD:nsä, jonka aiheena on tauton kiertolihahengitystek-niikka. Taustalla soi hänen vuo-den 2008 alussa ilmestyneen svengaavan etnomusiikki-

INQUA ja kengurut

Australian matkani syinä olivat tieteiliseen INQUA-kokoukseen osallistumiseni Cairnsissa sekä siihen liittyvät retkeilyt Papua-Uuteen-Guineaan ja Uuteen-Seelantiin.

INQUAn jäähyväisillallinen vietettiin hyvän ohjelman ja ilallisen merkeissä **Reinforest Sta-**

Faktaalaatikko:

Aboriginaalit

- Australian alkuperäisasukkaista

Diggerdoo

- Aboriginaalien viestintäväli-ne ja soitin (”puutrumpet-ti”).
- Maailman vanhin soitin
- tehdään Eukalyptus-puusta.
- pituus 1,2 - 3 m ja paino useita kiloja
- asiasta enemmän: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Diggerdoo>

Kuristajaviikuna (Strangler Fig)

- Sademetsän puulaji, joka syntyy ja kehittyy vierasta puuta ilmajuurensa avulla loisen tavoin hyödyntäen.
- Vallatun puun hitaaseen kuolemaan päätyvä prosessi kestää 500-1000v.

Curtain Fig Tree

- Ficus virens -lajin kuristajaviikunoiden massiivinen edustaja Queenslandin Yungaburassa.
- Noin 800-vuotisen puun pituus on noin 50 m.
- Sen ilmajuuret muodostavat 39 m ja 15 m korkean seinämän.
- Lisätietoa: <http://maputi.pp.fi>

INQUA 2007

- <http://lustia.pp.fi/morelinks.htm>

tionilla. Siihen osallistui myös joukko kenguruita, mikä teki illasta ainutkertaisen. Ne pom-pivat joukossamme kuin pallot saaden meidät aikuiset ihmiset, ryntäilemään primitiivisesti pe-rässään kosketelun, syleilyn ja kuvaamisen toivossa!

Kaipaus

Cairns lähialueeseen teki minuun

■ Milaa Milaa -kyllän vesiputous on täydellinen luonnonkauneuden työssä, mielikuviin Eden. Vesivierho putoaa noin 50 metrin matkan kauniiseen pyörään viertävävetiseen lampen, jota puut, pensaat ja jättiläissaniaiset reunustavat.